

MEMÒRIA ARQUEOLÒGICA DE LA INTERVENCIÓ
EFFECTUADA ALS CARRERS D'ARMENGOL, 2-8, PLAÇA
MARQUILLES, 3-5, SÈQUIA, 1-11, ST. PERE, 1-3, PLAÇA
ST. AGUSTÍ VELL, 1-16, PLAÇA DE L'ACADÈMIA, 1,
SERRA XIC, 2-6, PORTAL NOU, 2, 1-21, VOLTA DELS
JUEUS, 2-4, DE BARCELONA

Codi MHCB: 110/05

Data intervenció: 5 d'octubre-16 de desembre de 2005

JOSÉ MANUEL ESPEJO BLANCO

Maig de 2007

ÍNDEX

- 1. FITXA TÈCNICA**
- 2. INTRODUCCIÓ**
- 3. ENTORN GEOLÒGIC I GEOGRÀFIC**
- 4. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS**
- 5. MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ**
- 6. METODOLOGIA**
- 7. DESCRIPCIÓ DE LES TROBALLES**
- 8. CONCLUSIONS**
- 9. BIBLIOGRAFIA**
- 10. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC**
- 11. DOCUMENTACIÓ GRÀFICA**
 - 11.1. Documentació Planimètrica**
 - 11.2. Documentació fotogràfica**

1. FITXA TÈCNICA

NOM DE LA INTERVENCIÓ	Carrers d'Armengol, 2-8, Plaça Marquilles, 3-5, Sèquia, 1-11, St. Pere, 1-3, Plaça St. Agustí Vell, 1-16, Plaça de l'Acadèmia, 1, Serra Xic, 2-6, Portal Nou, 2, 1-21, Volta dels Jueus, 2-4.
UBICACIÓ	Barri de Sant Pere, Districte de Ciutat Vella
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ED50 (UB/ITC)	X: 431578 Y: 4582331 Z: 5,20 m.s.n.m.
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i/o excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	5 d'octubre- 16 de desembre de 2005
PROMOTOR	FECSA-ENDESA
EQUIP TÈCNIC	Direcció: José Manuel Espejo Blanco

2. INTRODUCCIÓ

Aquesta memòria recull els resultats del control arqueològic preventiu (Codi MHCB: 110/05) efectuat sobre unes obres de canalització en rasa, de 450 m de longitud aprox. (amb números d'obra FECZ841DCC-D i FECZ841DCC-G), realitzades per l'empresa **Espelsa** per a **Fecsa-Endesa**. La intervenció, feta sota la supervisió del **Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona**, ha estat duta a terme als carrers d'Armengol, 2-8, Plaça de Marquilles, 3-5, Sèquia, 1-11, Basses de St. Pere, 1-3, Plaça St. Agustí Vell, 1-16, Plaça de l'Acadèmia, 1, Serra Xic, 2-6, Portal Nou, 2, 1-21, Volta dels Jueus, 2-4, de Barcelona, al barri de Sant Pere, districte de Ciutat Vella (**Figura 1**).

La direcció tècnica ha estat assumida per l'arqueòleg José Manuel Espejo Blanco, de l'empresa **ATICS, S.L., Gestió i Difusió del Patrimoni Històric i Arqueològic**, la qual ha facilitat tot el material necessari per a dur a terme la intervenció.

Les tasques arqueològiques, simultànies a les obres, s'iniciaren el dia 5 d'octubre de 2005 i finalitzaren el 16 de desembre del mateix any.

El control arqueològic tenia com a objectiu detectar i documentar possibles estructures antigues que poguessin veure's afectades per les obres, ja que el lloc on aquestes es desenvolupaven es troba inclòs en una "Zona d'Interès Arqueològic" d'un destacat valor, donat que es troba relacionat amb un sector històric molt important per a Barcelona.

3. ENTORN GEOLÒGIC I GEOGRÀFIC

La ciutat de Barcelona es troba dins d'un terme municipal que s'estén a la costa de la mar Mediterrània en una plana d'uns 5 km. d'amplària (l'extensió total del terme és de 91,41 km²), limitada al NW per la serra de Collserola (que culmina a 512 m al cim del Tibidabo), entre els sectors deltaics del Llobregat i el Besòs. La seva funció de capital ha estat sens dubte afavorida per la situació geogràfica d'aquesta plana, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció Nord-Sud la Catalunya central (el Llobregat i l'eix dels rius Besòs-Congost-Ter) i que accedeixen a la ciutat a través del congost de Martorell el primer i del coll de Finestrelles, sota el turó de Montcada, el segon.

El Barcelonès comprèn el territori estès entre la Mediterrània i la Serralada Litoral, en el tram conegut per serra de Collserola, és a dir, entre els estrets de Martorell i de Montcada, per on els rius Llobregat i Besòs, respectivament, s'encaminen a la mar. Des del punt de vista de la morfologia, és fàcil identificar, al Barcelonès, dues grans unitats: Collserola i el Pla de Barcelona, que és a on s'ubica la ciutat de Barcelona, i per tant és aquella unitat morfològica que ens interessa.

El Pla de Barcelona és limitat per la Serralada de Collserola, i a migjorn, per la falla que segueix, ran de mar, des de Garraf i el turó de Montjuïc que és el punt més elevat, pels turonets dels Ollers, del Tàber, de les Fazies, de la Bota, fins el turó de Montgat, més enllà del Besòs.

La falla, originada al moment de la fractura del Massís Catalano-Balear, dibuixà el que, a grans trets, havia de ser la costa catalana. Per això, el pla inclinat del peu de Collserola és de basament paleozoic i d'estructura tabular, havent estat afectat per tots els moviments orogènics alpins. En el miocè i el pliocè, damunt del sòcol paleozoic se sedimentaren dipòsits marins, dels quals són testimonis el seguit de turons suau anomenats. El Pla, que des de Collserola va baixant suaument i d'una manera regular, en el punt de contacte entre la Ciutat Vella i l'Eixample, es produeix una ruptura de continuïtat amb la presència d'un

salt o esglaó d'uns vint metres, clarament visible en la morfologia urbana. Aquest tall va ser aprofitat per la defensa, recolzant-hi les muralles, o per a l'economia, instal·lant a les Moles diversos molins aprofitant el sallent. De l'esglaó cap a mar ja no hi ha sòcol de llicorella ni de granit, sinó un mantell al·luvial format per les aportacions de les rieres, dels torrents, dels deltes dels rius veïnals i el corrent litoral.

Així doncs, el Pla es pot dividir en tres sectors: El Pla inclinat, els turons arran de mar, i el pla de baix, que correspondria a la zona compresa entre l'esglaó i el mar. En aquest sector hi dominen materials al·luvials més fins aportats per rieres, torrents i les aigües d'escorrentiu que baixen de la serra i, també, dels corrents marins.

4. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS

Els orígens de la ciutat de Barcelona se situen al Mont Tàber, molt a prop del mar i dominat al sud pel promontori de Montjuïc, que facilita la defensa del seu litoral. Ben aviat, però, els límits s'anaren expandint pel pla, on només s'aixequen, cap al nord, els turons de Monterols, el Putget, la Creueta, el Carmel, la Muntanya Pelada i el turó de la Peira.

Des del punt de vista urbanístic, podem diferenciar tres zones dins la ciutat. Prop del mar i dominat al sud pel gran promontori de Montjuïc hi ha el nucli antic, que resta emmurallat fins la desaparició de les muralles, a mitjans del segle XIX. Aquest espai inclou d'una banda, un nucli central conegut com a barri gòtic que correspon a la primitiva ciutat romana. Al seu voltant hi trobem tot un seguit de petites viles que es van formar en època medieval, dins el perímetre de les muralles aixecades al segle XIII. Aquestes viles noves són els actuals barris coneguts amb els noms de les esglésies que els centralitzen: del Pi, de Santa Anna, de Sant Pere, de Santa Maria del Mar i de la Mercè. Els darrers sectors del nucli antic de la ciutat, és a dir, la Rambla i el Raval, començaren a ser urbanitzats quan quedaren inclosos dins el tercer recinte fortificat de la ciutat que es bastí al llarg de la segona meitat del segle XIV.

En segon lloc tenim tot un seguit de pobles que neixen entorn de la ciutat, i que n'acabaran formant part a finals del segle XIX. Per últim hi trobem l'Eixample, una àmplia zona quadriculada, de carrers amples, planificada a la segona meitat del segle XIX, seguint el Pla d'Ildefons Cerdà, quan ja s'havien enderrocat les muralles que impedièn el creixement urbanístic de Barcelona.

Centrant-nos en el lloc on s'ha desenvolupat el control, aquest es situa, com s'ha indicat anteriorment, al barri de Sant Pere i es troba comprès pel espai entre la Via Laietana, el carrer de la princesa i l'extrem NE de l'antic recinte enmurallat. Ha rebut també el nom de barri de Sant Cugat del Rec, per l'església homònima desapareguda i per la importància del rec que la travessava. No és un sector homogeni i hom podrien subdividir el barri en el sector de la Bòria i la

placeta d'en Marcus, el de Santa Caterina, de Sant Agustí Vell i Sant Pere més Alt i Sant Pere més Baix.

El barri de Sant Pere sorgeix al segle IX, inicialment al voltant d'un monticle proper a la via *strata franciscana*, i format a partir de la construcció del monestir de Sant Pere de Puelles (945). Com d'altres, aquest nou nucli de població es relaciona amb centres culturals, econòmics i religiosos i, amb el temps, es converteixen en àrees plenament urbanitzades. D'aquí sorgirà la necessitat de construir una nova muralla que protegeixi els nous barris i els diversos ordres eclesiàstics establerts en la zona, com per exemple el convent de Santa Caterina que fou el més gran de la ciutat de Barcelona. Així doncs, durant la segona meitat del segle XIII s'inicià la construcció de la nova muralla. Entre 1286 i 1295 la Vilanova de Sant Pere fou incorporada al nou recinte emmurallat.

La tradició artesana tèxtil de la zona de Sant Pere i la proximitat del Rec Comtal feren que durant la segona meitat del segle XVIII s'hi instal·lessin gran quantitat de fàbriques d'indianes, malgrat que inicialment no van ocupar edificis que els anessin destinats específicament, sinó que es realitzaren reformes i ampliacions dels edificis d'habitatges per a encabir-hi els nous processos industrials. La manca d'espai al barri, però, en un context d'augment demogràfic i densificació a la ciutat, jugaren a favor del barri del Raval, que tenia més espais lliures. És per això, que a partir del segle XVIII la indústria tèxtil moderna passarà a ubicar-se al Raval, que pren el relleu a Sant Pere, on hi quedaran els antics tallers tradicionals; aquests establiments es van anar desmantellant al llarg del segle XIX.

Durant el segle XIX i primeria del segle XX, el barri de Sant Pere va ser objecte de grans canvis que en modificaren en bona part la seva fesomia: antics cementiris parroquials i d'altres espais esdevingueren en places públiques, pels processos de desamortització de la primera meitat del segle XIX, per l'enderrocament de les muralles el 1854 i per la política d'obrir nous carrers més amples i rectes a la ciutat antiga (carrer de la Princesa, entre 1851 i 1853, i la Via Laietana, entre 1908 i 1913).

El sector de Sant Agustí Vell es comunica amb la Plaça de Sant Pere pel carrer de les Basses de Sant Pere, denominat així perquè es troba construït sobre el lloc on passava el Rec Comtal i hi havia les basses del molí, propietat de les monges de Sant Pere. Per la seva part, la Plaça de Sant Agustí Vell rep aquest nom del convent de frares agustins establerts en el dit lloc des del 1309 quan alguns frares segregats de la comunitat agustina de Santa Eulàlia del Camp s'instal·len al carrer Tarantana, prop del rec Comtal. Posteriorment es construí el convent de Sant Agustí Vell. Les obres es varen iniciar el 1347, el 1474 s'edificà el claustre, el 1580 es construí el petit claustre del refectori i el 1650 la façana de la plaça de l'Acadèmia. Amb el bombardeig de Felip V el 1714 es va destruir la nau de l'església i va perjudicar la resta de l'edifici. Fou abandonat per la comunitat religiosa el 1716; i més tard, el 1738 va ser convertit en forn públic. Després va funcionar com a caserna militar fins el 1988, any en que l'Ajuntament de Barcelona comprà l'edifici a l'Exèrcit Espanyol. Avui dia és un immoble amb diferents usos compartits, com ara el Museu de la Xocolata als baixos i una biblioteca especialitzada en art situada, des del 1992, al pis superior. El que quedava del claustre s'ha anat rehabilitant, igual que l'edifici, al qual s'han afegit volums de nova construcció.

Ens detindrem ara un moment en una de les infraestructures més importants de la ciutat medieval, i que va tenir en aquesta zona una presència destacada i va ser d'una gran importància en el desenvolupament del barri: a iniciativa del comte Mir es va construir el Rec Comtal, molt probablement aprofitant el traçat d'un dels antics aqüeductes romans (sabem que ja existia el "regó de Miro Comite" l'any 96). El Rec fou molt important, transcendental en el seu moment, per a fornir d'aigua part de la ciutat vella. Hi ha proves de la seva existència l'any 964, atès que es conserva un document que parla del "regó de Miro comité". El rec fou, com ja hem dit, una iniciativa del comte Mir, i hi ha diversos carrers als quals ha donat nom: Regomir, Rec Comtal, Sèquia, etc. Les aigües eren aprofitades per a funcionar els molins de la ciutat, el darrer dels quals deixà de funcionar l'any 1870, a les, ja mencionades, basses de Sant Pere. Rebia el rec les aigües del Mercançar, després convertit en la primera claveguera urbana, i anava a desembocar al mar.

L'any 1836 el rec passà a ser propietat municipal i a finals d'aquell segle el seu ús entrà en decadència quan es constituí (1866) una societat d'aigües per explotar el riu Llobregat.

No volem deixar de mencionar la presència, al carrer de Les Basses de Sant Pere, 4, d'un edifici en mediocre estat de conservació que és exemple de l'arquitectura civil gòtico-catalana. Hi trobem les constants pròpies d'aquesta tipologia edilícia: torre a la cantonada, solana superior i predomini del parament massís sobre els espais buits. Fou construïda el segle XIV, i en els segles XVII-XVIII es varen modificar les obertures de la façana.

Respecte de les excavacions més destacades a la zona, hem de citar las desenvolupades amb motiu d'unes feines de rebaixos i moviments de terres al carrer Fonollar, núm. 13, l'any 1998. En la zona que ja es va trobar rebaixada, al nord del solar, es van localitzar estructures i nivells d'època romana: la fonamentaria d'un pilar, un enterrament de *tegulae* a doble vessant i les restes d'un possible forn. Al sud del solar es va realitzar un sondeig manual en què es documentaren diferents fases d'ocupació, des del món romà (un nivell d'argiles del segle II d.n.e. i una possible sitja) a l'actualitat, passant per l'època medieval (un parell de murs i uns nivells de preparació del terreny que amortitzaven un retall del segle XIV) i per la moderna (diversos paviments, clavegueres, un mur amb una arcada tapiada i el conjunt de nivells d'ús i fonamentaria del mur) (PIERA, 1998).

Igualment, la localització, al nord del solar de Fonollar núm. 13, d'una tomba romana va generar una excavació arqueològica l'any següent. Durant els treballs es posà de manifest l'existència d'una continuïtat d'ocupació a la zona. Així, es van documentar habitatges del segle XIX i principis del XX, un nivell de terraplenament del segle XVIII, un pou de la baixa edat mitjana i diversos moments d'ocupació d'època romana tardana: un nivell de terraplenament de la segona meitat del segle IV d.n.e., una necròpolis posterior a aquest terraplenament (amb tombes de *tegulae*, tombes amb fossa i tombes sense) i, també posterior a la segona meitat del segle IV, una anivellació del terreny que amortitzava la zona com a necròpolis i un gran retall, potser per extreure argiles (FÀBREGAS, 2002).

També la intervenció arqueològica als propers carrers de Fonollar i Pou de la Figuera i al solar situat entre els carrers de Jaume Giralt, Pou de la Figuera i dels Metges, ha proporcionat informació relativa a l'antic parcel·lari del segle XIX, edificacions d'època moderna i construccions medievals, a més de la localització de part de la necròpolis romana del marge est de la ciutat. Cal assenyalar també l'evidència d'estructures domèstiques i funeràries adscrites al Bronze Inicial: en aquest cas es van documentar 4 fons de cabana que formarien part d'un poblat a l'aire lliure del Bronze Inicial així com també una fossa funerària que indicaria l'existència d'una necròpolis relacionada amb aquest poblat (SUÀU, MATAS, 2003; AA.VV., 2004). Intervencions posteriors a la prolongació de la Porta Cambó constaten l'existència d'estructures urbanes i funeràries des de l'actualitat fins a època romana (MEDINA, 2003).

I per últim, a la Casa del Pont d'en Campderà (a la Plaça de Sant Agustí Vell, cantonada amb el carrer Carders), i que han posat al descobert les restes de la casa de la confraria dels paraires, fabricants de draps, i a les immediacions, es coneix a través de diferents fonts notariales i cadastrals, el Pes de la Farina, la casa de la confraria i una de les carnisseries de la Barcelona dels segles XVI, XVII i XVIII (FONT, 2003).

5. MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ

Les motivacions per les quals s'ha fet necessari un seguiment arqueològic en aquesta zona del barri del Raval, com ja hem comentat més amunt, es deu a què aquesta es troba en un espai inclòs en una "Zona d'Interès Arqueològic" d'un eminent valor, donat que es troba relacionat amb un sector històric molt destacat per a la ciutat.

En el cas concret que ens ocupa, es formularen diverses hipòtesis de treball prèvies a la investigació, les quals, molt breument, feien referència a la presència d'estructures de diferents èpoques a la zona afectada. Les més significatives són:

- Es troba dins una de les zones pertanyent al *suburbium* de la ciutat romana.
- El carrer Carders era una via d'entrada a la ciutat en època romana i medieval.
- Està documentada la presència d'una necròpolis tardoromana a l'entorn del traçat del carrer Carders.
- Forma part d'un dels primers eixamples formats en època medieval fora de les muralles romanes.
- A la plaça de Sant Agustí Vell i del carrer de Sant Pere es documenta el traçat del Rec Comtal.

Els objectius immediats es centren doncs en recuperar les possibles restes arqueològiques que puguin aparèixer durant la realització de les obres que ha de realitzar l'empresa Espelsa per a la instal·lació d'uns cables d'alta i baixa tensió.

6. METODOLOGIA

Per a aconseguir els objectius marcats és necessari adoptar una metodologia sistemàtica i que se'ls adequi. En relació amb la metodologia de registre, la seqüència estratigràfica s'estableix amb el propòsit d'entendre la formació, delimitació, estructuració i ordre de deposició dels diferents estrats. De la mateixa manera, ajuda a interpretar els diversos processos sedimentaris i postdeposicionals que s'han anat produint al llarg del temps a la zona afectada. Sota aquestes premisses, s'ha establert un registre detallat dels diferents estrats que configuren la zona intervinguda utilitzant per a fer-ho el sistema d'Unitats Estratigràfiques (U.E.), que es pot seguir a E.C. HARRIS (1990) i A. CARANDINI (1997), sistema acceptat àmpliament i secundat a Catalunya des de fa tres dècades (TRÓCOLI, SOSPEDRA, 1992). Aquest mètode permet analitzar de forma individualitzada cadascuna de les incidències que afecten la seqüència estratigràfica. La caracterització de les diferents unitats estratigràfiques es detalla en una fitxa. Aquí s'hi registren tots els paràmetres que permeten la seva correcta identificació i descripció, així com també la seva relació física respecte a la resta de les unitats estratigràfiques del jaciment.

La identificació d'una U.E. s'estableix mantenint l'ordre estricte d'aparició durant el procés d'excavació i es duu a terme generalment utilitzant una clau de tres dígits, començant tota la seqüència numèrica per el número 100. A sota de la rasa s'han diferenciat les distintes unitats estratigràfiques (UU.EE. 101, 102...). Aquesta forma de procedir s'utilitza amb la finalitat d'evitar qualsevol alteració de la seqüència numèrica o algun tipus d'interferència en cas que, durant el procés, sorgeixi una estratigrafia complexa que obligui a acumular unitats estratigràfiques. Quant al mètode d'intervenció immediata respecte als treballs que s'estaven realitzant, hem seguit el del control visual directe. La tasca d'excavació de les rases esmentades s'ha dut a terme seguint la metodologia habitual d'utilització del martell pneumàtic per a aixecar el paviment de lloses i la seva preparació de morter; i, en segon lloc, l'ús del pic i la pala per a practicar el buidatge del

reompliment de les rases fins a trobar la profunditat desitjada, uns 80-90 cm en aquest cas. L'arqueòleg director estigué present durant tot el període d'obertura de les rases, observant el sediment extret amb la finalitat de recuperar les restes de ceràmica, ós, metall, o de qualsevol altra naturalesa, que poguessin sortir.

En aquest cas, i a efectes pràctics, la direcció tècnica considerarà oportú de dividir tot el tram de 450 m en vuit rases diferenciades, establertes en funció del carrer o plaça on es ubicava cadascuna d'elles¹ (**Figures 2 i 3**):

- Rasa 100: Carrer d'Armengol.
- Rasa 200: Carrer d'en Serra Xic.
- Rasa 300: Plaça de Marquilles.
- Rasa 400: Carrer de les Basses de Sant Pere.
- Rasa 500: Plaça de l'Acadèmia.
- Rasa 600: Plaça de Sant Agustí Vell.
- Rasa 700: Carrer del Portal Nou.
- Rasa 800: Carrer de la Volta dels Jueus.

En tots els casos es tracta de rases amb característiques molt semblants: generalment d'uns 40-50 cm d'amplada i 80-90 cm de profunditat, les quals presenten, amb petites diferències, el mateix patró general: nivell de pavimentació amb lloses més la preparació de formigó que la sustenta, i un reompliment de sauló o terra argilosa de color vermellós barrejat amb elements actuals com escombraries i restes de runa constructiva. Aquest sediment, òbviament d'aportació antròpica, forma part de l'ompliment habitual que s'utilitza en el farciment de rases realitzades per a la instal·lació de diferents xarxes subterrànies.

La documentació de la intervenció es completa amb les fitxes de les unitats estratigràfiques trobades, i un registre gràfic, que inclou documentació

¹ El tram de rasa corresponen al carrer de la Sèquia no apareix perquè la direcció de l'obra va suprimir-ho per raons tècniques.

planimètrica i una selecció fotogràfica de les evidències més representatives del desenvolupament de l'excavació.

7. DESCRIPCIÓ DE LES TROBALLES

L'obra de canalització en rasa per a estendre la canalització i els cables elèctrics de mitja tensió comprenia un tram total de 450 m aprox., i s'estenia entre cinc carrers i tres places, com ja s'ha descrit a l'anterior capítol 6.

L'actuació arqueològica se centrà, per una banda, en el control visual de la realització del tram de rasa per part de l'empresa adjudicatària i, per altra banda, en l'excavació manual per part de la direcció tècnica quan les característiques del sediment extret així ho exigien.

Les obres s'iniciaren el dia 5 d'octubre i van concloure el 16 de desembre de 2005. També, com ja s'ha indicat, vam considerar oportú de dividir tot el tram de 450 m en vuit rases diferenciades.

RASA 100

Tram que va des del nº 2 al 8 del carrer d'Armengol (**Fotografia 1**) fins al cruament amb el carrer d'En Serra Xic, a uns 70 cm en paral·lel a la línia de façana (**Figura 2**). Té una longitud aproximada de 32 m, i 80 cm de profunditat per 60 cm d'amplada (**Fotografia 2**). En aquest tram discorre una canalització d'aigua en sentit longitudinal a la rasa, a més d'altres serveis d'electricitat i gas.

L'estratigrafia (**Fotografia 3**) constava d'un nivell de paviment format per lloses (60x40x8) fabricades amb ciment i la preparació de formigó, amb 40 cm de potència en total (U.E. 101), i un reompliment de sauló (U.E. 102), sediment, d'aportació antròpica, i forma part de l'ompliment habitual que s'utilitza en el farciment de rases realitzades per a la instal·lació de diferents xarxes subterrànies. Es tracta d'un sediment saulonenc de color vermellós barrejat normalment amb elements actuals com escombraries i restes de runa constructiva.

RASA 200

Aquesta rasa es va obrir per raons tècniques entre els números 5-11 del carrer d'En Serra Xic (**Figura 2; Fotografia 4**), si bé en el permís la idea original

era fer-ho al llarg de la vorera de davant del mateix carrer, entre els números 2-6. Té una longitud d'uns 35 m, 80-90 cm de profunditat i 40 cm d'amplada; discorre paral·lelament a uns 75 cm de la línia de façana actual (**Fotografia 5**).

Presenta la mateixa pavimentació que l'anterior. Lloses fabricades amb ciment (60x40x8), i la preparació de formigó, de 40 cm de potència en total (U.E. 201); i un reompliment de sauló vermellós barrejat amb terra argilosa i petites pedres, de 40 cm de potència total (U.E. 202) (**Fotografia 6**). De la mateixa manera, es va documentar la presència de serveis anteriors (electricitat, aigua, gas i clavegueram).

No obstant, hem d'indicar que durant les tasques d'apertura de catas per localitzar l'existència de canalitzacions col·locades amb anterioritat a la interseccions dels carrers d'En Llàstics, d'En Serra Xic, d'Armengol i la Plaça de Marquilles, es va posar al descobert part d'un mur (U.E. 203) (**Figura 4**). La cata presentava unes dimensions de 1'70 x 1'20 metres i el mur apareixia a 4'45 m.s.m. (50 cm sota el paviment actual). Apareixia al llarg de tota la cata, però no va ser possible verificar la mida de la seva amplada total perquè l'amplària d'aquella era inferior i no permetia veure una de les seves cares. Es va documentar una potència de 25 cm, sense que apareguera la cota final. Estava constituït per pedres molt irregular (amb inclusions de petits fragments de maons), unides amb morter blanquinós de caire molt modern, i sobre ell s'havia abocat directament el formigó que sustenta la pavimentació actual. Per la seva semblança amb altres casos similar l'interpreten com una línia de façana anterior a la moderna remodelació d'aquesta zona i per tant pensem que tindria una cronologia contemporània. No va quedar afectat perquè l'encarregat de l'obra va decidir, d'acord amb l'arqueòleg, tornar a cobrir l'estructura amb sauló i buscar la canalització en un altre punt, que, ara sí, va donar resultats positius.

RASA 300

S'ubica en la Plaça de Marquilles (**Fotografia 7**), entre els números 3-5 (incloent uns cinc metres que es prolongaven al carrer de la Sèquia) (**Figura 2**). Té una longitud aproximada de 30 m, i 80 cm de profunditat per 60 cm d'amplada

(Fotografia 8). Aquest tram discorre paral·lelament a uns 70 cm de la línia de façana actual. Es va documentar la presència d'un servei anterior d'electricitat. L'encreuament del carrer d'En Llàstics, que unia les rases 100 i 200 amb la 300, ja es trobava fet.

En aquest tram van aparèixer algunes estructures arqueològiques **(Figura 5)**. En principi, l'estratigrafia consta d'un nivell de paviment constituït per les lloses i el formigó de sustentació (U.E. 301); immediatament apareixia un nivell de reompliment format per restes de runa constructiva amb la inclusió de algunes deixalles com plàstics i llaunes **(Fotografia 9)**. Aquest nivell (U.E. 302) cobria totalment les restes de dos murs (U.E. 303 i 304) **(Fotografia 10)** quedant el segon (U.E. 304) afectat per l'obra **(Figura 6)**². Es troba situat en la intersecció entre el carrer de la Sèquia y la Plaça de Marquilles, i l'interpretem com la fonamentaria de l'antiga línia de façana, anterior a la edificació actual. Es tracta d'un mur construït amb pedres —amb incrustacions de alguns maons— molt irregulars lligades amb morter de calç blanquinós **(Fotografia 11)**. Queden a la vista uns 90 cm de llarg (l'amplada de la rasa en aquest tram) i 90 cm d'ample, si bé aquesta última mesura podria augmentar un poc més ja que la seva cara "externa" sembla trobar-se una mica fragmentada **(Fotografia 12)**. Hem d'indicar també, que la cara que creiem que es correspon amb la part "interna", es troba recoberta amb una paret de maons (de dimensions 26x14x6 cm) que podria correspondre amb l'interior d'algun depòsit subterrani o estructura semblant **(Fotografia 13)**. No obstant això, la limitada porció de l'estructura que ha quedat al descobert impedeix realitzar apreciacions més segures sobre la seva funcionalitat o disposició completa.

Té una direcció perpendicular a la rasa, amb una trajectòria E-W i sembla estendre's longitudinalment a la línia de façana actual del carrer de la Sèquia. Presenta una potència de 72 cm sense que s'hagi pogut verificar la seva cota màxima. Apareix a uns 40 cm sota el paviment (4'60 mts s.n.m.).

² Al novembre de 2005 va ser entregat el preceptiu informe d'afectació (ESPEJO, 2005).

La seva cronologia és incerta, ja que l'estratigrafia no es gens aclaridora. Entre les restes de runa han aparegut únicament un parell de fragments informes de ceràmica vidrada de color melat, que no aporta cap informació mínimament precisa. No obstant, aquesta cronologia, com en el cas de l'U.E. 103, ha de ser moderna o, fins i tot, contemporània donat que la darrera urbanització d'aquests carrers s'ha produït en el segle XX, i, llevat d'alguna excepció, els edificis propers més antics que encara avui formen part de l'estructura urbana actual foren edificats al segle XIX.

Així mateix, s'ha trobat un segon mur (U.E. 303) just al costat de l'anterior (**Fotografia 14**). Manté una disposició perpendicular respecte a aquell (es a dir, una orientació N-S), presenta 92 cm de llargària, una profunditat de 62 cm i es troba a 4'55 mts s.n.m. Fou construït amb pedres quadrangulars (20x20 cm aprox.) unides amb un morter càlcic blanquinós d'una qualitat molt mediocre i que s'ha perdut en la seva major part. Aquestes pedres van ser reaprofitades d'alguna construcció anterior —l'origen de la qual es impossible d'esbrinar— i fins i tot es pot observar el antic morter, de molta més qualitat, adherit als blocs. En general, tota la factura de construcció és molt defectuosa i irregular. Aquest mur sé lliura a l'altra en el seu extrem nord (**Fotografia 15**) (té, per tant, una cronologia posterior), mentre que l'altre extrem sembla trencat. De fet, en aquest punt l'estratigrafia canvia, doncs el reompliment, degut a la presència d'un retall (U.E. 305) (**Fotografia 10**), estava format per un sediment argilós molt vermellós (U.E. 306) d'uns 50 cm de potència, i igualment apareixien barrejats amb plàstics i deixalles. Sota aquest estrat va sorgir una petita capa de sauló (U.E. 307) d'uns 10 cm que cobria un paquet de formigó que protegia algú servei anterior (U.E. 308) (**Fotografia 16**). Per tot això pensem que el retall es va fer per a col·locar aquest servei, però que va ser reomplert primer amb sauló i després es va completar amb el sediment argilós (**Figura 6**).

La interpretació de la construcció es problemàtica donat, novament, l'escassa fracció d'estructura trobada. Pensem, no obstant, que es tracta d'alguna obra de compartimentació interna de l'habitable preexistent o potser de tancament d'un determinat espai.

RASA 400

Tram que va per la vorera des del nº 1 fins al cantó del número 3 del carrer de les Basses de Sant Pere (**Figura 2; Fotografia 17**) –punt on s'ha fet l'encreuament al número 8 de la Plaça de St. Agustí Vell–, a uns 30 cm en paral·lel a la línia de façana. Té una longitud aproximada de 28 m (10 dels quals son de l'encreuament), i 70 cm de profunditat per 50 cm d'amplada. En aquest tram discorre una canalització d'electricitat en sentit longitudinal a la rasa, a més d'altres serveis aigua, gas i clavegueram (**Fotografia 18**).

L'estratigrafia constava d'un nivell de paviment format per lloses (50x30x7) –si bé en l'encreuament la pavimentació estava constituïda per llambordes (**Fotografia 19**)– fabricades amb ciment i la preparació de formigó, amb 25 cm de potència en total (U.E. 401), i un reompliment de sauló vermellós amb runa (U.E. 402), sediment d'aportació antròpica (**Fotografia 20**).

RASA 500

La rasa 500 va des de la ET situada en la plaça de l'Acadèmia fins al cantó amb la Plaça de St. Agustí Vell, des d'on creua el carrer Tantarantana fins a la vorera de davant (**Figura 3; Fotografia 21**). Té una longitud total aproximada de 15 m (5 m en l'encreuament de Tantarantana i 10 m en la Plaça de l'Acadèmia). Presenta uns 80-90 cm de profunditat per 80 cm d'amplada (**Fotografia 22**).

L'estratigrafia constava d'un nivell de paviment format per lloses (50x30x7) fabricades amb ciment i la preparació de formigó, amb 25-30 cm de potència en total (U.E. 501), i un reompliment de sauló vermellós amb terra (U.E. 502), també d'aportació antròpica (**Fotografia 23**). S'han trobat altres serveis de clavegueram, electricitat i aigua.

Hem de dir que el tram de rasa de l'encreuament del carrer Tantarantana no s'ha pogut rebaixar més enllà dels 40 cm per l'aparició de l'actual canalització del clavegueram i altres serveis elèctrics, que ja apareixien a aquesta cota (**Fotografia 24**).

RASA 600

La Rasa 600 s'ubica en la Plaça de Sant Agustí Vell, entre els números 8-16 (**Figura 3; Fotografia 25**). Té una longitud total aproximada de 90 m i presenta uns 70-80 cm de profunditat per 50 cm d'amplada.

L'estratigrafia constava d'un nivell de paviment format per lloses (50x30x7) fabricades amb ciment i la preparació de formigó, amb 15-20 cm de potència en total (U.E. 601), i un reompliment (U.E. 602) de terra molt vegetal amb deixalles, amb presència de les arrels dels arbres de la plaça; i amb sauló vermellós amb terra i runa en aquells punts on hi ha altres serveis (**Fotografia 26**). S'han trobat gran quantitat de serveis: clavegueram, electricitat, aigua, telefònica i gas (**Fotografia 27**).

En el transcurs dels treballs va aparèixer enfront del número 14 una pedra molt ben escairada de 120 cm de llarg i 30 cm d'amplària (U.E. 603), coberta per la U.E. 602. Es trobava a una cota de 3'64 mts s.n.m. (a 42 cm sota el paviment actual), i una vegada rebaixats els 40 cm de profunditat que encara faltaven de la rasa no es veia la base de la mateixa (**Figures 7 i 8; Fotografia 28**).

No hi havia estratigrafia associada ni cap tipus de material arqueològic perquè pel seu costat passava un servei elèctric anterior i es trobava coberta de sauló. S'ubicava a uns 60 cm de la línia de façana actual i a un metre del cantó amb el carrer dels Tiradors. La interpretem com un dels pilars que delimitaven l'espai porticat medieval que encara avui pot veure's en part entre els números 11-14 de la plaça (**Fotografia 29**). Part d'aquelles arcades van desaparèixer totalment o parcial quan es va modificar l'antiga línia de façana amb la construcció de diversos edificis en el segle XIX (**Fotografia 30**). Creiem que confirmen aquesta hipòtesi tres fets: que les dimensions d'aquesta pedra coincideix amb la d'un altre pilar que encara es manté; que sembla tenir la mateixa disposició que els altres pilars; i que la distància que el separa de l'últim conservat és de 4'25 metres, separació que amb lleugeres variacions és coincident amb les columnes ja existents.

De la pedra només podem veure els dos extrems perquè sobre ella els treballadors de l'obra havien conservat un pont de 60 cm del paviment actual en aquell punt.

RASA 700

En un primer moment aquest tram havia de discórrer pel carrer del Portal Nou (**Fotografia 31**), del núm. 1 al 2 creuant la calçada, i des del 2 fins al núm. 21, però va ser necessària la seva modificació per la presència d'una quantitat molt gran d'altres serveis, la qual cosa feia impossible la seva viabilitat.

Finalment la direcció de l'obra, d'acord amb l'arqueòleg responsable del control, va decidir obrir la rasa en la vorera oposada, des del núm. 2 al 22, i creuar des d'aquest punt a l'altra vorera a l'altura del núm. 21 (**Figura 3**). Té una longitud aproximada de 64 m (5 m de creuament de la calçada), i 80 cm de profunditat per 60 cm d'amplada. Discorren un notable nombre d'altres serveis d'electricitat, gas, aigua i clavegueram, el que va obligar en nombroses ocasions a col·locar els cables a una cota superior.

L'estratigrafia constava d'un nivell de paviment format per lloses (50x30x4) fabricades amb ciment i la preparació de formigó, amb 20 cm de potència en total (U.E. 701), i un reompliment de sauló i terra vermellosa molt argilosa, barrejada amb runa i deixalles (U.E. 702) (**Fotografia 32**).

No es va trobar cap element arqueològic.

RASA 800

Aquest últim tram també es va haver de modificar en el seu trajecte per l'existència d'un servei elèctric anterior que passava pel mateix lloc del carrer de Volta dels Jueus (**Fotografia 33**). Es va decidir obrir la rasa pel costat oposat del carrer; és a dir, pels números 1 i 3 per a creuar des d'últim punt al núm. 4 on s'ubica una E.T. de FECSA (**Figura 3**).

Conta amb una longitud aproximada de 33 m (3 m de creuament del petit carrer), i 80 cm de profunditat per 40 cm d'amplada (**Fotografia 34**).

L'estratigrafia constava d'un nivell de paviment format per llambordes i la preparació de formigó, amb 30 cm de potència en total (U.E. 801), i un reompliment de sauló vermellós, barrejat amb deixalles (U.E. 802) (**Fotografia 35**).

S'han trobat altres serveis de clavegueram, electricitat, aigua i gas.

Durant les obres va aparèixer la volta de la claveguera actual que passa pel centre del carrer. Es troba a un metre de la paret de la façana, i la rasa el fa a uns 50 cm de la mateixa (**Fotografia 36**). No es va trobar, tampoc, cap resta arqueològica.

8. CONCLUSIONS

Aquesta intervenció arqueològica, realitzada als carrers d'Armengol, 2-8, Plaça de Marquilles, 3-5, Sèquia, 1-11, Basses de St. Pere, 1-3, Plaça St. Agustí Vell, 1-16, Plaça de l'Acadèmia, 1, Serra Xic, 2-6, Portal Nou, 2, 1-21, Volta dels Jueus, 2-4, de Barcelona, al barri de Sant Pere (districte de Ciutat Vella) tenia com a fites descobrir i documentar possibles vestigis arqueològics conservats durant les obres que l'empresa FECSA-ENDESA tenia previst d'efectuar per a la realització de la canalització en rasa d'una línia elèctrica subterrània de mitja tensió.

Des d'un punt de vista arqueològic, hem de destacar l'aparició d'algunes estructures arqueològiques.

En primer lloc, a la interseccions dels carrers d'En Llòstics, d'En Serra Xic, d'Armengol i la Plaça de Marquilles, es va posar al descobert part d'un mur (U.E. 103) que per les seves característiques interpretem com a part de la línia de façana anterior a l'última remodelació d'aquells carrers i que situem en cronologia contemporània.

Igualment, van aparèixer les restes de dos murs (U.E. 303 i 304) en la intersecció entre el carrer de la Sèquia y la Plaça de Marquilles. La comprensió de la construcció es problemàtica donat l'escassa entitat de les restes aparegudes. No obstant, la U.E. 304 és interpretada també com a línia de façana anterior a l'actual, mentre que la U.E. 303 es tractaria d'alguna obra de compartimentació interna de l'habitable preexistent o potser de tancament d'un determinat espai. En qualsevol cas, de cronologia moderna o, més probable, contemporània. Un parell de fragments informes de ceràmica vidrada de color melat és l'únic testimoni ceràmic trobat, que a més no apareixia en estratigrafia, sinó barrejat amb la runa que cobria les restes. Aquesta ceràmica no presenta cap característica important pel que s'ha descartat la seva documentació gràfica.

I per últim, enfront del número 14 de la Plaça de Sant Agustí Vell, va sortir una pedra molt ben escairada de 120 cm de llarg i 30 cm d'amplària (U.E. 603). Per la seva posició y dimensions creiem que podria tractar-se d'un dels pilars que delimitaven l'espai porticat medieval que va desaparèixer en part quan es va modificar l'antiga línia de façana amb la construcció de diversos edificis en el segle XIX. Cobert per sauló d'un servei elèctric anterior no va associat a cap estratigrafia, si bé nosaltres pensem que podria remuntar-se a època medieval. No obstant, les dades són, novament, tan minses que som conscients que les hipòtesis han de ser proposades amb molta cautela.

En conclusió, hem d'assenyalar que els resultats d'aquesta intervenció aporten poques dades en relació amb el poblament i l'urbanisme de la ciutat de Barcelona al llarg de la seva història contemporània, moderna o medieval. És evident que un dels elements que més ha condicionat el limitat volum de dades arqueològiques obtingues ha estat la poca profunditat a la que s'ha instal·lat la canalització (70-80 cm), que se suma als reduïts 40-50cm d'amplada de que constaven les rases. A això també se li ha d'afegir l'abundant presència d'altres serveis instal·lats amb anterioritat i que mantenien una cota similar a la requerida per a aquesta obra; el fet de tractar-se d'una excavació preventiva de caràcter molt localitzat i parcial; i, finalment, l'exigua entitat de les restes trobades.

9. BIBLIOGRAFIA

AA.VV. (2004): *Memòria de les intervencions arqueològiques de les zones A, B, C, D, del "projecte d'infraestructures troncal des del carrer Carders a la central de RSU, en el mercat de Santa Caterina, al districte de Ciutat Vella, de Barcelona"*. Inèdit. Àrea de Coneixement i Recerca de la Subdirecció General de Patrimoni Cultural, Barcelona.

CARANDINI, A. (1997): *Historias en la Tierra. Manual de excavación arqueológica*. Ed. Crítica, Barcelona.

ESPEJO BLANCO, José Manuel (2005): *Informe sobre l'afectació d'estructures arqueològiques a les obres d'estesa de cable subterrani als carrers d'Armengol, 2-8, plaça Marquilles, 3-5, Sèquia, 1-11, St. Pere, 1-3, plaça St. Agustí vell, 1-16, plaça de l'Acadèmia, 1, Serra Xic, 2-6, Portal Nou, 2, 1-21, Volta dels Jueus, 2-4, de Barcelona (Codi: 110/05)*. Arxiu del "Servei d'Arqueologia Urbana del M.H.C.B.", Barcelona. Inèdit.

FÀBREGAS i ESPADALER, Marta (2002): *Memòria tècnica del sondeig arqueològic realitzat al nord del solar de Fonollar, 13 (Barcelona). Octubre del 1999*. Inèdit. Àrea de Coneixement i Recerca de la Subdirecció General de Patrimoni Cultural, Barcelona.

FONT I PIQUERAS, Josep (2003): *Informe preliminar de la intervenció arqueològica a la Plaça Sant Agustí Vell, 2-4 de Barcelona*. Inèdit. Àrea de Coneixement i Recerca de la Subdirecció General de Patrimoni Cultural, Barcelona.

HARRIS, E. C. (1990): *Principios de estratigrafía arqueológica*, Ed. Crítica, Barcelona.

MEDINA, Esther (2003): *Informe sobre l'afectació d'estructures arqueològiques a la prolongació de l'Avinguda Francesc Cambó-Porta Cambó. Barcelona*. Inèdit. Àrea de Coneixement i Recerca de la Subdirecció General de Patrimoni Cultural, Barcelona.

MEDINA, Esther (2004): *Memòria de la intervenció arqueològica al carrer Tiradors, 1, Plaça de Sant Agustí Vell i Portal Nou, 2, Ciutat Vella (Barcelona) (Codi MHCB: 084/04)*. Inèdit. Àrea de Coneixement i Recerca de la Subdirecció General de Patrimoni Cultural, Barcelona.

PIERA i SANCERNI, Joan (1998): *Memòria tècnica de la intervenció arqueològica al Carrer Fonollar, 13 (Barcelona)*. Inèdit. Àrea de Coneixement i Recerca de la Subdirecció General de Patrimoni Cultural, Barcelona.

SUAU, Laura; MATAS, Óscar (2003): *Informe tècnic preliminar a la memòria de la intervenció arqueològica a la Zona-C del "Projecte d'Infraestructures Troncals des del carrer Carders a la central de RSU, en el mercat de Santa Caterina, al districte de Ciutat Vella, de Barcelona*. Inèdit. Àrea de Coneixement i Recerca de la Subdirecció General de Patrimoni Cultural, Barcelona.

TRÓCOLI, Isabel G. i SOSPEDRA, Rafel (Eds.) (1992): *Harris Matrix. Sistemes de registre en Arqueologia* (2 vols.), Pagès Editors, Lleida.

10. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC

Fitxa d'Unitat Estratigràfica		UE : 101, 201, 401, 501, 601, 701, 801	
Sector: Rases 100, 200, 400, 500, 600, 700, 800		Fase:	Cronologia: Segle XX
DEFINICIÓ :	Paviment del carrer actual.		
DESCRIPCIÓ :	Superficial format per lloses rectangulars fabricades amb ciment i la preparació de formigó que la sustenta.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a	102, 202, 402, 502, 602, 702, 802	Es cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	És lliura a		Se li lliura

Fitxa d'Unitat Estratigràfica		UE : 102, 402, 502, 702, 802	
Sector: Rase 100, 400, 500, 700 i 800		Fase:	Cronologia: Segle XX
DEFINICIÓ :	Rebliment modern de rases de serveis recents.		
DESCRIPCIÓ :	Sauló de color vermellós barrejat amb terra argilosa, deixalles i restes de runa constructiva.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a		Es cobert per 101, 401, 501, 701, 801
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	És lliura a		Se li lliura

xa d'Unitat Estratigràfica					UE : 202	
Sector: Rasa 200		Fase:		Cronologia: Segle XX		
DEFINICIÓ :	Rebliment modern de rases de serveis recents.					
DESCRIPCIÓ :	Sauló de color vermellós barrejat amb terra argilosa, deixalles i restes de runa constructiva.					
MATERIAL DIRECTOR :						
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a				Equivalent a	
	Rebleix a				Es reblert per	
	Cobreix a	203			Es cobert per	201
	Talla a				Tallat per	
	Es recolza a				Se li recolza	
	És lliura a				Se li lliura	
Fitxa d'Unitat Estratigràfica					UE : 203	
Sector: Rasa 200		Fase:		Cronologia: Segle XIX-XX		
DEFINICIÓ :	Fonamentaria de la línia de façana d'un edifici anterior a la actual remodelació de la plaça.					
DESCRIPCIÓ :	Mur constituït per pedres molt irregular (amb inclusions de petits fragments de maons), unides amb un morter de color blanc.					
MATERIAL DIRECTOR :						
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a				Equivalent a	
	Rebleix a				Es reblert per	
	Cobreix a				Es cobert per	202
	Talla a				Tallat per	
	Es recolza a				Se li recolza	
	És lliura a				Se li lliura	
Fitxa d'Unitat Estratigràfica					UE : 301	
Sector: Rasa 300		Fase:		Cronologia: Segle XX		
DEFINICIÓ :	Paviment del carrer actual.					
DESCRIPCIÓ :	Superficial format per lloses rectangulars fabricades amb ciment i la preparació de formigó que la sustenta.					
MATERIAL DIRECTOR :						
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a				Equivalent a	
	Rebleix a				Es reblert per	
	Cobreix a	302, 305			Es cobert per	
	Talla a				Tallat per	
	Es recolza a				Se li recolza	
	És lliura a				Se li lliura	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 302	
Sector: Rasa 300		Fase:		Cronologia: Segle XIX-XX	
DEFINICIÓ :	Reompliment contemporani.				
DESCRIPCIÓ :	Reompliment format per restes de runa constructiva amb la inclusió de algunes deixalles com plàstics i llaunes.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a			Equivalent a	
	Rebleix a			Es reblert per	
	Cobreix a	303, 304		Es cobert per	301
	Talla a			Tallat per	
	Es recolza a			Se li recolza	
	És lliura a			Se li lliura	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 303	
Sector: Rasa 300		Fase:		Cronologia: Segle XIX-XX	
DEFINICIÓ :		Mur de compartimentació interna d'un habitacle preexistent.			
DESCRIPCIÓ :		Mur construït amb pedres quadrangulars (20x20 cm aprox.) unides amb un morter càlcic blanquinós d'una qualitat molt mediocre i de factura molt irregular.			
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per	302	
	Talla a		Tallat per	303	
	Es recolza a	304	Se li recolza		
	És lliura a		Se li lliura	306, 307	

itxa d´Unitat Estratigràfica				UE : 304	
Sector: Rasa 300		Fase:		Cronologia: Segle XIX-XX	
DEFINICIÓ :	Fonamentaria de l´antiga línia de façana, anterior a la edificació actual.				
DESCRIPCIÓ :	Mur construït amb pedres (amb incrustacions de alguns maons) molt irregulars lligades amb morter de calç blanquinós.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per		302
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		303
	És lliura a		Se li lliura		

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 305	
Sector: Rasa 300		Fase:		Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Retall.				
DESCRIPCIÓ :	Retall per la col·locació d'un servei actual.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per	306, 307, 308	
	Cobreix a		Es cobert per		
	Talla a	302, 303	Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	És lliura a		Se li lliura		

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 306	
Sector: Rasa 300		Fase:		Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Reompliment de l'U.E. 305.				
DESCRIPCIÓ :	Sediment argilós molt vermellós, d'origen antròpic, barrejat amb plàstics i deixalles, d'uns 50 cm de potència.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a			Equivalent a	
	Rebleix a	305		Es reblert per	
	Cobreix a	307		Es cobert per	301
	Talla a			Tallat per	
	Es recolza a			Se li recolza	
	És lliura a			Se li lliura	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 307	
Sector: Rasa 300		Fase:		Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Reompliment de l'U.E. 305.				
DESCRIPCIÓ :	Sauló vermellós barrejat amb elements actuals (deixalles), d'uns 10 cm de potència.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a	305	Es reblert per		
	Cobreix a	308	Es cobert per	306	
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	És lliura a		Se li lliura		

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 308	
Sector: Rasa 300		Fase:		Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Paquet de formigó d'uns 15-20 cm de potència.				
DESCRIPCIÓ :	Formigó que cobreix i protegeix a un servei actual.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a	305	Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per	307	
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	És lliura a		Se li lliura		

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 401	
Sector: Rasa 400		Fase:		Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Paviment del carrer actual.				
DESCRIPCIÓ :	Superficial format per lloses rectangulars fabricades amb ciment i la preparació de formigó que la sustenta de 25 cm de potència.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a			Equivalent a	
	Rebleix a			Es reblert per	
	Cobreix a	402		Es cobert per	
	Talla a			Tallat per	
	Es recolza a			Se li recolza	
	És lliura a			Se li lliura	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 402	
Sector: Rasa 400		Fase:		Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Rebliment modern de rases de serveis recents.				
DESCRIPCIÓ :	Sauló vermellós barrejat amb elements actuals (deixalles) de 45 cm de potència total.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per		401
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	És lliura a		Se li lliura		

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 501	
Sector: Rasa 500		Fase:		Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Paviment del carrer actual.				
DESCRIPCIÓ :	Superficial format per lloses rectangulars fabricades amb ciment i la preparació de formigó que la sustenta de 25-30 cm de potència.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a			Equivalent a	
	Rebleix a			Es reblert per	
	Cobreix a	502		Es cobert per	
	Talla a			Tallat per	
	Es recolza a			Se li recolza	
	És lliura a			Se li lliura	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 502
Sector: Rasa 500		Fase:		Cronologia: Segle XX
DEFINICIÓ :	Rebliment modern de rases de serveis recents.			
DESCRIPCIÓ :	Sauló vermellós barrejat terra, de 60 cm de potència total.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	501
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	És lliura a		Se li lliura	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 602	
Sector: Rasa 600		Fase:		Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Rebliment modern de rases de serveis.				
DESCRIPCIÓ :	Sauló i terra vegetal de color vermellós amb deixalles.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a			Equivalent a	
	Rebleix a			Es reblert per	
	Cobreix a	603		Es cobert per	601
	Talla a			Tallat per	
	Es recolza a			Se li recolza	
	És lliura a			Se li lliura	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 603	
Sector: Rasa 600		Fase:		Cronologia: Baix-medieval	
DEFINICIÓ :	Pilar que delimitava l'espai porticat medieval.				
DESCRIPCIÓ :	Pedra molt ben escairada de 120 cm de llarg i 30 cm d'amplària.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per		602
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	És lliura a		Se li lliura		

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 701	
Sector: Rasa 700		Fase:		Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Paviment del carrer actual.				
DESCRIPCIÓ :	Superficial format per lloses rectangulars fabricades amb ciment i la preparació de formigó que la sustenta de 25 cm de potència.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a			Equivalent a	
	Rebleix a			Es reblert per	
	Cobreix a	702		Es cobert per	
	Talla a			Tallat per	
	Es recolza a			Se li recolza	
	És lliura a			Se li lliura	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 702	
Sector: Rasa 700		Fase:		Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Rebliment modern de rases de serveis recents.				
DESCRIPCIÓ :	Sauló i terra vermellosa molt argilosa, barrejada amb runa i deixalles, de 60 cm de potència.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per		701
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	És lliura a		Se li lliura		

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 801	
Sector: Rasa 800		Fase:		Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Paviment del carrer actual.				
DESCRIPCIÓ :	Superficial format per llambordes i la preparació de formigó, amb 30 cm de potència.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a			Equivalent a	
	Rebleix a			Es reblert per	
	Cobreix a	802		Es cobert per	
	Talla a			Tallat per	
	Es recolza a			Se li recolza	
	És lliura a			Se li lliura	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 802	
Sector: Rasa 800		Fase:		Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Rebliment modern de rases de serveis recents.				
DESCRIPCIÓ :	Sauló vermellós barrejat amb deixalles, de 50 cm de potència.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per	801	
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	És lliura a		Se li lliura		

MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA ALS CARRERS D'ARMENGOL, 2-8, PLAÇA MARQUILLES, 3-5, SÈQUIA, 1-11, ST. PERE, 1-3, PLAÇA ST. AGUSTÍ VELL, 1-16, PLAÇA DE L'ACADÈMIA, 1, SERRA XIC, 2-6, PORTAL NOU, 2, 1-21, VOLTA DELS JUEUS, 2-4, DE BARCELONA.

DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

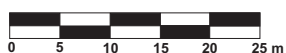
11.1. Documentació Planimètrica

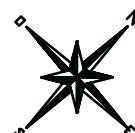
Figura 1: Plànol de situació dels carrers de d'Armengol, 2-8, Plaça de Marquilles, 3-5, Sèquia, 1-11, Basses de St. Pere, 1-3, Plaça St. Agustí Vell, 1-16, Plaça de l'Acadèmia, 1, Serra Xic, 2-6, Portal Nou, 2, 1-21 i Volta dels Jueus, 2-4.

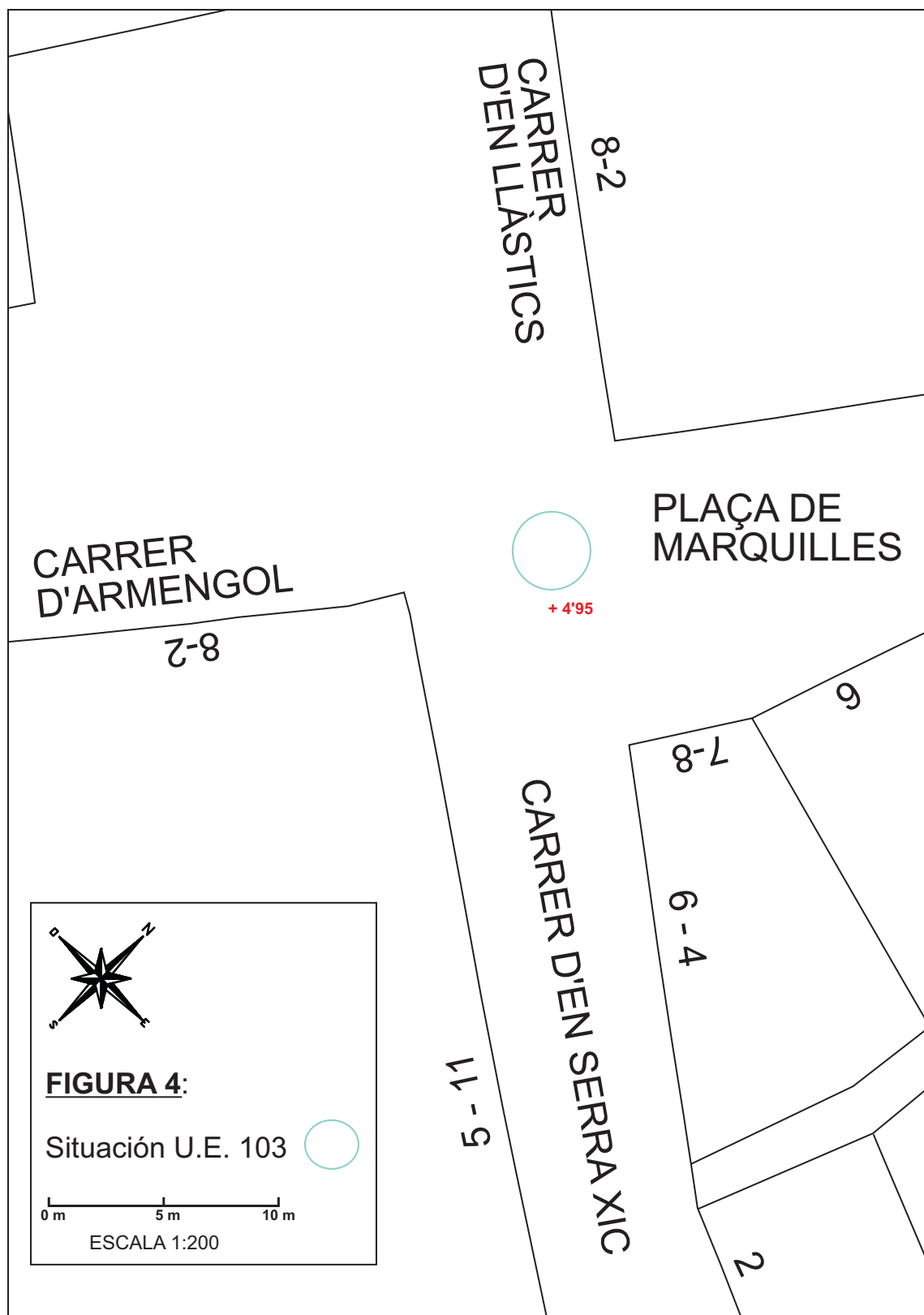
- SITUACIÓ DE RASA 100
 SITUACIÓ DE RASA 200
 SITUACIÓ DE RASA 300
 SITUACIÓ DE RASA 400

Escala 1:500

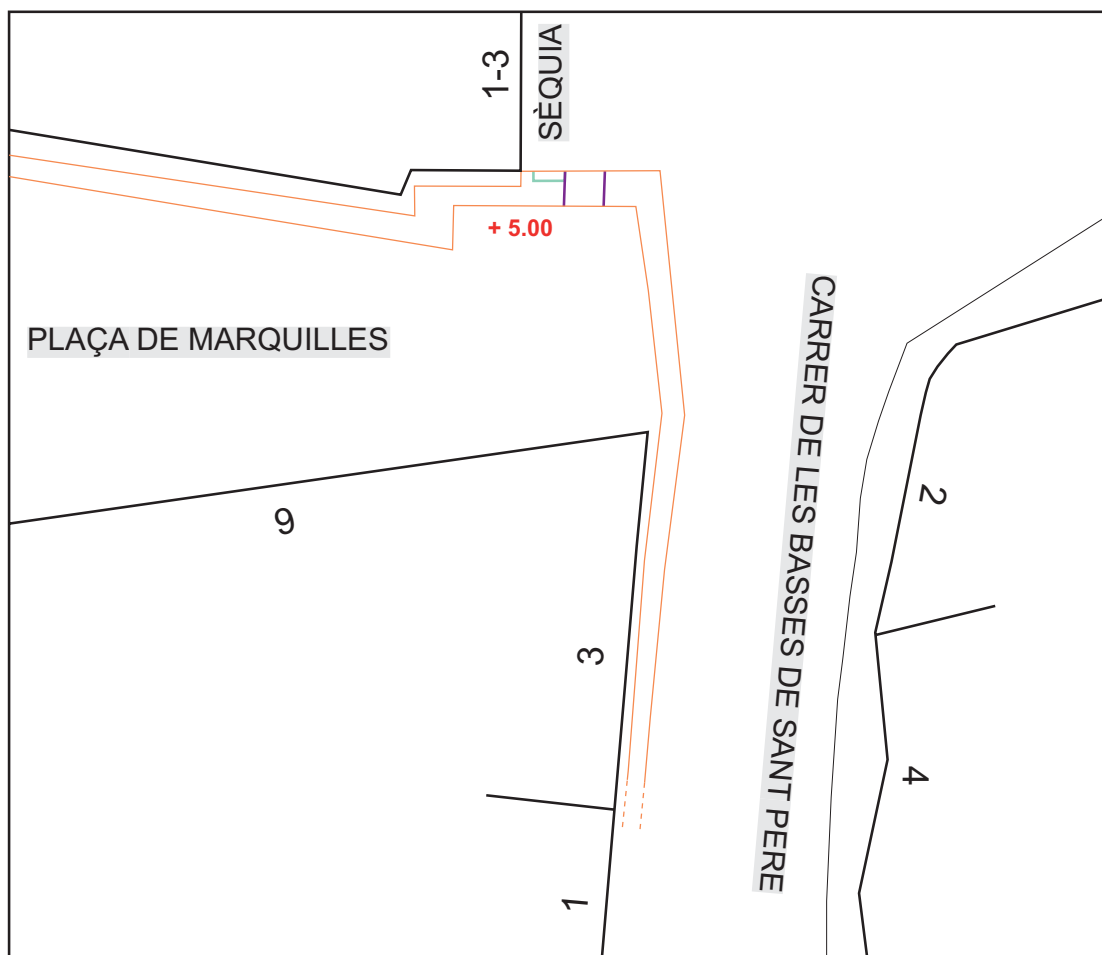

FIGURA 5: Plano de situación de las UE 303 i 304

— Rasa 300

— UE 303

— UE 304

0 m 5 m 10 m

ESCALA 1:200

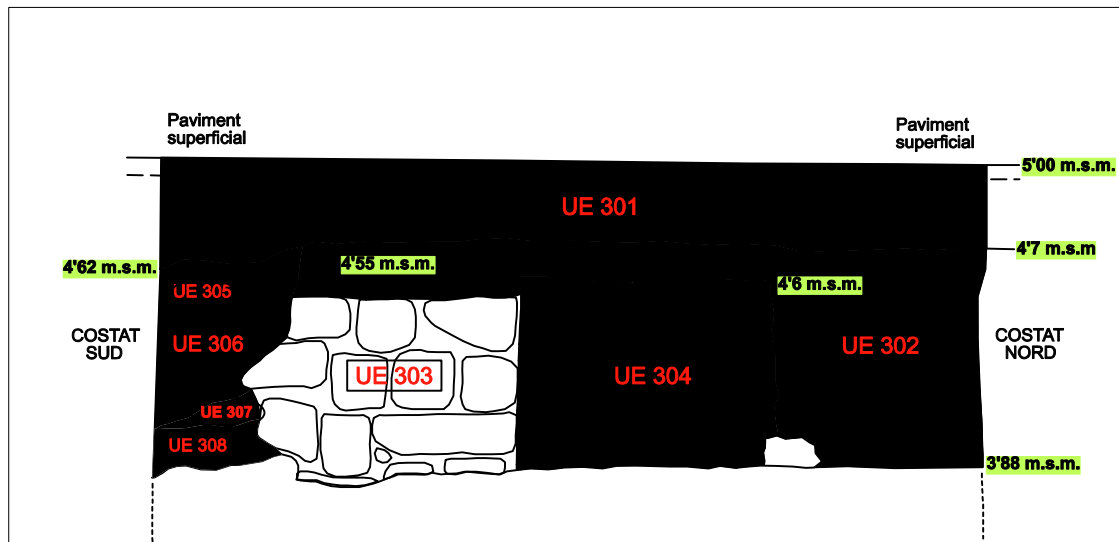

FIGURA 6: Secció d'estructures del Carrer de la Sèquia.

0 m 0'5 m 1 m Escala 1:20

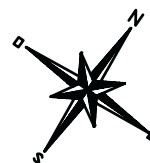
FIGURA 7: Plànol de situació de la UE 603

— Rasa 600

— UE 603

0 m 5 m 10 m

ESCALA 1:200

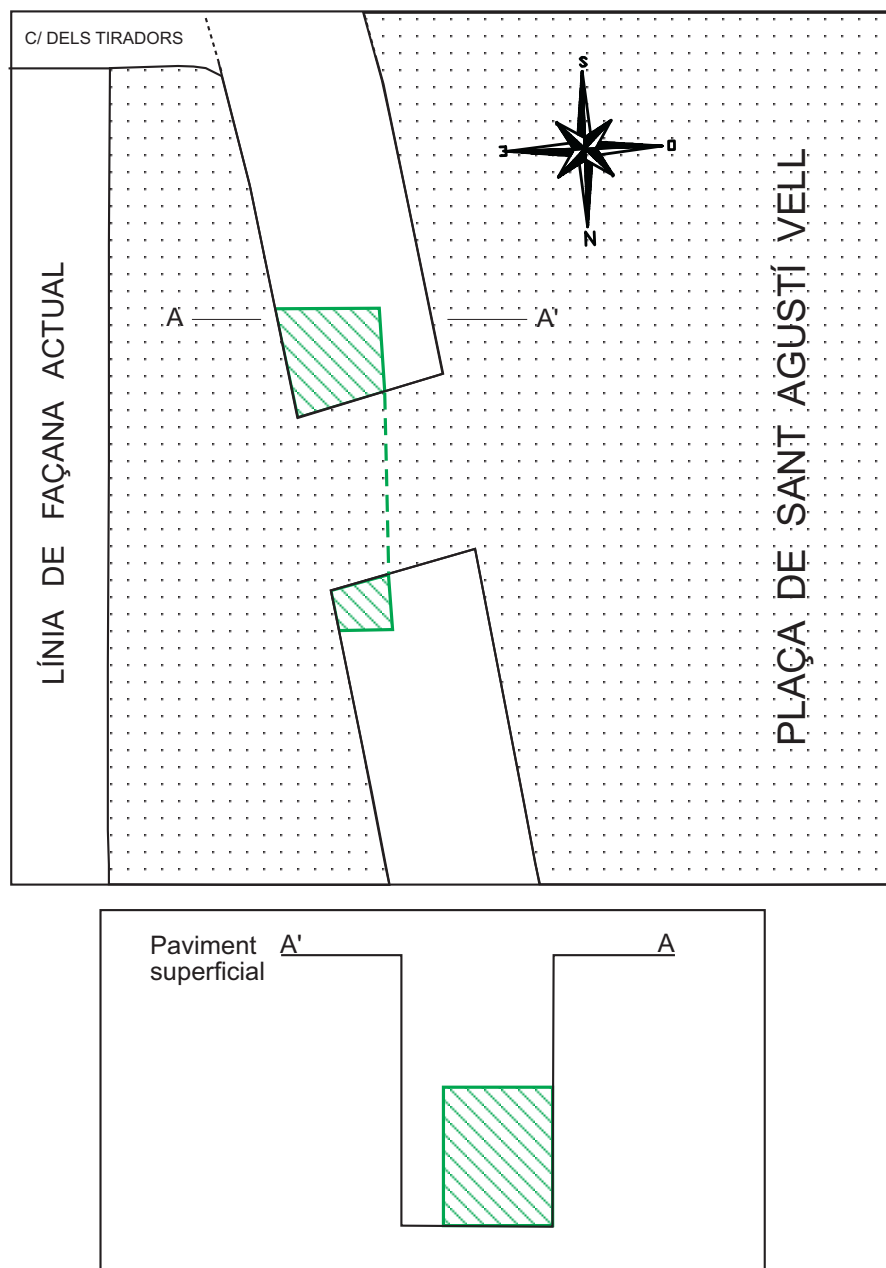
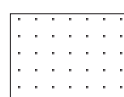

FIGURA 8: Planta i secció de l'U.E. 603.

PAVIMENTACIÓ ACTUAL DE LA PLAÇA

U.E. 603

ESCALA 1:20

11.2. Documentació Fotogràfica

Fotografia 1: Vista general del carrer d'Armengol.

Fotografia 2: Tram parcial de la Rasa 100.

Fotografia 3: Estratigrafia de la Rasa 100.

Fotografia 4: Vista general del carrer d'en Serra Xic.

Fotografia 5: Tram parcial de la Rasa 200.

Fotografia 6: Estratigrafia de la Rasa 200.

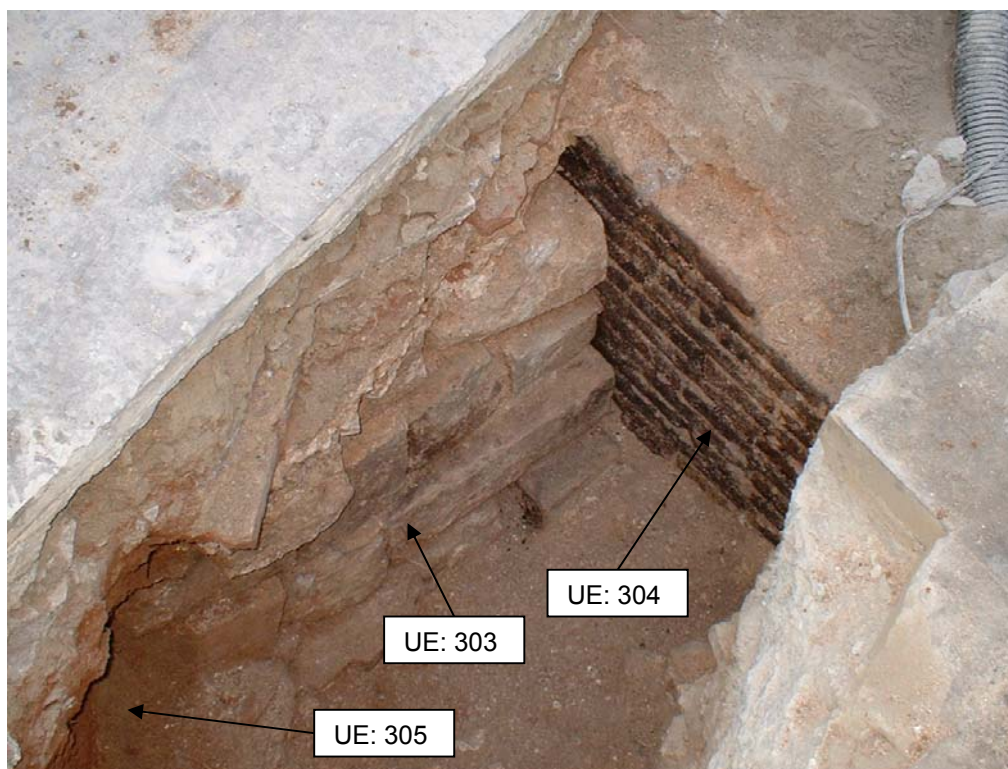
Fotografia 7: Vista general de la Plaça de Marquilles.

Fotografia 8: Tram parcial de la Rasa 300.

Fotografia 9: Detall del reompliment de runa (UE 302).

Fotografia 10: Vista general dels murs (UE 303 i 304) i retall (U.E. 305).

Fotografia 11: Vista zenital de la UE 304.

Fotografia 12: Cara "externa" de l'U.E. 304.

Fotografia 13: Detall de la cara “interna” de la UE 304.

Fotografia 14: Detall de la UE 303.

Fotografia 15: Punt en el qual l'U.E. 303 és lliura a la U.E. 304.

Fotografia 16: Detall del retall (U.E. 305), amb l'estrat de color vermell constituït per un sediment molt argilós (U.E. 305), i la petita capa de sauló (U.E. 306) que cubria un servei recent.

Fotografia 17: Vista general del carrer de les Basses de Sant Pere.

Fotografia 18: Tram parcial de la Rasa 400 amb el servei elèctric anterior.

Fotografia 19: Creuament del carrer de les Basses de Sant Pere (Rasa 400) amb els tubulars col·locats.

Fotografia 20: Estratigrafia de la Rasa 400.

Fotografia 21: Vista general de la Plaça de l'Acadèmia.

Fotografia 22: Tram parcial de la Rasa 500 amb altres serveis elèctrics anteriors.

Fotografia 23: Estratigrafia de la Rasa 500.

Fotografia 24: Cruament del carrer d'en Tantarantana (Rasa 500) amb altres serveis anterior.

Fotografia 25: Vista general de la Plaça de Sant Agustí Vell.

Fotografia 26: Estratigrafia de la Rasa 600.

Fotografia 27: Tramo parcial de la Rasa 600 amb la presència de nombrosos serveis anteriors.

Fotografia 28: Detall de l'U.E. 603 pel seu extrem més visible.

Fotografia 29: Espai porticat en la Plaça de Sant Agustí Vell.

Fotografia 30: Modificació de l'anterior línia de façana amb la construcció de diversos edificis en el segle XIX i la desaparició de las arcades de l'antic espai porticat.

Fotografia 31: Vista general del carrer del Portal Nou.

Fotografia 32: Estratigrafia de la Rasa 700.

Fotografia 33: Vista general del carrer de Volta dels Jueus.

Fotografia 34: Tram parcial de la Rasa 800.

Fotografia 35: Estratigrafia de la Rasa 800.

Fotografia 36: Volta de la claveguera actual que passa pel centre del carrer